СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 279. — Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 1. грудня, 1922.

VOL. XXX. — No. 279. — Jersey City, N. J., Friday, December 1, 1922. — THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ ЧЕРЕЗ ПРОЄКТ ЗАКОНА ПРОТИ ЛІНЧІВ

ВАШІНГТОН, 28. падолиста. — Провідники демократичної менчости в сенаті заявили нині провідникам републиканської більшости, що коли більшість буде пробувала ще далі переперти проти-лінчовий законопроект Дайера, то менчість почне обструкцію і не допустить нею, щоби сенат міг застанавлятися вже над якоюнебудь другою справою.

Мимо сеї заяви сенатора Андервуда, републиканські сенатори на своїм партійнім засіданню постановили рішитися на боротьбу та далі попирати справу протисамосудного проєкту. З огляду на се рішенне більшости демократи рішили починати обструкцію, і тепер здержали всяку роботу в сенаті своїми довгими промовами. Декотрі демократичні сенатори втягнули в дебату навіть ріжні карні справи з північних стейтів на доказ, що несправедливість діється не лишень в полудневих стейтах, лае й в північних.

ПІДКОПАЛИ ПРОЄКТ ДОПОМОГИ КОРАБЛЯМ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ

ВАШІНГТОН, 28. падолиста. — Противникам проєкта про федеральну допомогу для корабельних торговельних фірм вдалося нині завдати проєктови хто знає чи не смертельний удар, коли за їх стараннем палата послів рішила приняти постанову, що гроші на допомогу корабельним фірмам не мають бути ухвалені відразу, як се пропонував етперішний уряд, але мають бути ухвалювані кождого року з осібна.

Се рішенне буде мати фатальний наслідок для проєкта, бо ледво чи найдеться яка корабельна фірма, що захотілаби робити контракт з федеральним урядом, знаючи, що сей мусить кождого року просити конґрес о спеціяльну ухвалу про допомогу.

Мимо сього републиканські прихильники проєкту роблять все можливе, щоби переперти навіть сей обкроєний проєкт.

АГІТАЦІЯ КЛЕМАНСА ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ ПРИБИРАЄ ВИРАЗНІЙШІ ФОРМИ

ШІКАГО, 28. падолиста. — В своїм відчиті, виголошенім нині в Одіторіюм Жордж Клеманco заявив, що ціль його обїздки по Злучених Державах лежить в тім, щоби переконати Америку, щоби вона вмішалася назад в европейські справи та зробила те, що вона первісно наміряла зробити.

У відповідь на закиди, зроблені йому, що мовляв він неслушно представляє Німеччину мілітаристичною, Клемансо заявив, що він готов представити факти на доказ своєї заяви. Він навів 45 случаїв, в котрих алиянтські офіцири мали віднайти в Німеччині скриту зброю і тим подібні докази німецького приготовання до війни.

СЛІДСТВО НАД ЗАПИВАННЄМ МОРЯКІВ

ВАШІНГТОН, 28. падолиста. — Секретар (міністер) фльоти Денбі установив спеціяльну комісію для розсліду запивання жовнірів та моряків воєнної фльоти, якого доказ він самий бачив на власні очи у Філяделфії.

СЛІДСТВО В СПРАВІ МАСАКРИ В ГЕРИН

МЕРІОН, Илинойс, 28. падолиста. — Хоч в понеділок почався вже четвертий тиждень росправи проти робітників, обжалованих за участь в масакрі страйколомів в Герин, мимо сього до нині вибрано всего лишень 8 присяжних суддів. Всі судді фармери. Щоби вибрати сих 8 присяжних, треба було переслухати 250 покликаних урядом кандидатів.

Мають вони судити пятьох людий, обвинених за убийство.

ЛЕГКИЙ ЗЕМЛЕТРУС В КАЛІФОРНІЇ

ГВИТІЕР, Каліфорнія, 28. падолиста. — Нині в ночи дався відчути легкий землетрус. Він не зробив ніякої шкоди.

СУПЕРЕЧКА МЕЖИ ЛІКАРАМИ ПРО ОЗНАЧЕННЄ НЕДУГИ

НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — Серед поважних лікарів та санітарних властий міста та стейту Ню Йорку розвелася горяча лікарська дебата над тим, чи моряки норвеського корабля „Нігарістана", котрих забрано оногді до одного місцевого шпиталя яко хорих на пошесний тиф, справді хорі на сю пошесну недугу. Богато лікарів думає, що недуга, на котру моряки хорують, а від котрої один вже навіть помер, не пошесний тиф, а непошесна тифусова горячка. Санітарні власти міста розвели докладне слідство для рішення питання, дуже важного для здоровля міста, ба навіть цілих Злучених Держав.

НАДІЯ НА ПОЛАГОДУ НЮЙОРСЬКОГО БУДІВЕЛЬНОГО СТРАЙКУ ТА ЛОКАВТУ

НЮ ЙОРК, 28. падолиста. — Так провідники мулярської юнії, як і урядники товариства будівельних підприємців згодилися віддати до порішення мирового суду справу свого непорозуміння, котре грозила локавтом 8,000 мулярів, а котре в своїх наслідках моглоб потягнути перерву в роботі яких 125,000 будівельних робітників.

Після сеї угоди підприємці згодилися закинути судові старання, а робітники вже завтра вертаються до роботи.

РІДКИЙ ЮВИЛЕЙ ПРАЦІ

Карло Марінус, що розносить почту в окрузі, в котрім положений дім Українського Народного Союза, обходив в середу в Америці рідкий ювилей: в той скінчилося йому 44 роки служби на почті. Робив він для „Вуйка Сема" все на тій самім почтовім уряді, і все в тім самім дистрикті. Богато людий, що нині вже дозрілі, він памятає ще малими дітьми. Ще кілька літ тому міг він піти на пенсію, але чуючися здоровим, він попросив уряд о продовженнє йому літ служби, а починаючи 45-літ служби, каже, що як за рік буде чутися так само добре, як тепер, то попросить о ще одно продовженнє.

БОРОТЬБА ПРОТИ КУ-КЛУКС-КЛЕНА

НЮ ЙОРК, 28, падолиста. — Міська рада олдерменів на своїм засіданню приняла резолюцію, одобрюючу становище нюйорського мейора проти потайної орґанізації Ку-Клукс-Клена.

ЗАГАЛЬНА ПОПРАВА РОБІТ

Департамент праці в Вашінґтоні оголошує звіт поправи робіт за минувший рік, з котрого виходить, що за рік, що скінчився з кінцем жовтня 1922 року, сім промислів виказало поправу, а шість погіршеннє під тим зглядом. Після сього звіту робітнича заплата мала зрости загально в усіх промислах.

ПІЗВАЛА ПОВІТОВІ ВЛАСТИ ЗА ВІДШКОДОВАННЄ

Муринка, вдова по Вилі Алені з міста Лексинґтону, в стейті Південній Каролайні, пізвала повтову владу о відшкодованнє в сумі піввосьма тисяча долярів за те, що повітові урядники, заарештувавши її мужа за постріленнє білого чоловіка, дозволили товпі білих відобрати собі арештанта та виконати на нім самосуд через розстріляннє.

ЛЯХИ ЗАБОРОНЮЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ІСТОРІЮ

У Львові сконфісковано й видано заказ розширювання перший випуск видавництва „Живі гроби" п. з. Петро Сосенко Молодий: „Про славного українського лицаря Івана Сірка". історична розвідка з картинами.

Тут ляхи з українським письменством якраз таксамо поступають як московські большевики

ЛАТИНА Й ГРЕКА ТРАТИТЬ НА ПОПУЛЯРНОСТИ

Принстонський університет оголосив недавно розрахунки про своїх студентів. Виходить межи инчим з сьої статистики, що число студентів, вибираючих собі добровільно латину та греку яко предмет студій, зменчується постійно. Сього року знов число сих студентів зменчилося о 10 процент. Зате модерні мови стають з кождим роком більше й більше популярні.

СМЕРТЬ СІОНІСТИЧНОГО ПРОВІДНИКА

В Ню Йорку помер в понеділок Петро Швайцер, голова Палестинського Основного Фонду, та один з головних сіоністичних провідників.

Швайцер відомий не лише в Америці, але й в Европі. Відомий був теж з того, що дав на сеоністичні цілі більше, як котрийнебудь другий Жид, бо разом коло 400,000 долярів. Родився в Балті на Україні.

СПЛЯЧА НЕДУГА ЯК ПРИЧИНА УНЕВАЖНЕННЯ ПОДРУЖА

Жена нюйорського дентиста Фігелбавма пізвала свого мужа о уневажнениє подружа на тій основі, що він, женючися з нею, скрив перед нею факт, що він мав колись так звану сплячу недугу, та ще й в час подружа терпів її наслідки.

ПОЛКОВНИК Е. КОНОВАЛЕЦЬ АРЕШТОВАНИЙ

Польковника Січових Стрільців Евгена Коновальця арешзакидом участи в акції визвольної боротьби в краю.

На почті стягають примусово на польський державний скарб.

Штайнмец, спольщений Німець, урядник почти в Добромилі стягає примусово від кождого, хо приходить з якимнебудь ділом на почту, гроші на срібло для польського державного скарбу. Стягає так, що бере вищу оплату, не питаючися навіть інтересованого чи він хоче давати на скарб.

КОРАБЕЛЬ БЕЗВЛАДНИЙ ПРОТИ ВІТРУ В ПОРТІ

В пятницю приїхав до нюйорського порту корабель „Мавретанія", належачий до лінії Кунард. Підчас подорожи з Европи кораблеви зіпсулася одна шруба. Наслідком сього був чувся просто безсильним навіть проти зовсім несильного вітру та морської струї, що дається чути в ріці Гудсоні. Ні снайцять лодок, що впроваджували до порту, не богато могли помогти повертати великаном. Наслідком сього корабель з розгоном влетів на причал, розбиваючи своїм передом надбережну будову та роблячи шкоду на кількасот долярів. Заряд корабля каже, що се ще не така велика втрата, бо вона є просто нічим в порівнанню з коштами направи корабельної шруби, що будуть виносити коло 100,000 долярів.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД УРЯДУ ЗЛОМАННЯ КУ-КЛУКС-КЛЕНА

Сенатор з Месечузетс Волш віднісся до президента Гардинґ з просьбою ужити сили федерального уряду для зломання потайної орґанізації Ку-Клукс-Клена.

ЗУСИЛЛЯ ПОСТАВИТИ МОСКОВСЬКИЙ ТЕАТР В АМЕРИЦІ

Американські Росіяни вже від давна заходяться коло основання заведення постійного російського театру в Америці. Мимо кількох невдачних спроб не покидають зусиль, і ось сими днями має виступити в Ню Йорку з першими виставами російський театр „Мініятур". Перше представленнє буде він давати в Українськім Народнім Домі на Шестій улиці. Після звичайного пляну таких театрів в Росії, де такі театри „Мініятур" добули собі небувалу популярність, програма вечера складається з дуже ріжнородного репертуару, бо кромі короткої штуки ще йдуть придабашки на теми дня, співи, танці і т. д. У вечерах беруть участь не лишень московські, але й українські артисти та артистки. Сі виконують пісні та танці.

АНГЛІЯ НЕ ДАСТЬ ГРЕЦІЇ ПОЗИЧКИ

ЛОНДОН, 28. падолиста. — В тутешніх урядових кругах запевняють, що Англія відмовиться дати Греції позичку.

НІМЕЧЧИНА ЗАВОДИТЬ ТВЕРЕЗІСТЬ, ОЩАДНІСТЬ І СКРОМНІСТЬ

БЕРЛІН, 28. падолиста. — В німецькому парляменті буде небаром внесений проєкт закона, який заборонить пиятику і марнованнє поживи та наложить обмеження на танці.

В ГРЕЦІЇ РОЗСТРІЛЯНО 5 МІНІСТРІВ І ОДНОГО ҐЕНЕРАЛА

АТЕНИ, столиця Греції, 28. падолиста. — Воєнний суд засудив на смерть бувших грецьких міністрів: Гунаріса, Балтацціса, Теотокіса, Протопападокіса і Стратоса та ґенерала Гаджанестіса. Нині всіх їх розстріляно.

Кромі того засуджено на досмертну вязницю ґенералів Стратіґоса і Ґудаса.

Їх засуджено на домаганнє революційного комітету яко винних за невдачу грецької армії у війні з Турками в Малій Азії.

Утікшого уступившого короля Константина не суджено, бо суд признав, що одвічальним і винним є тільки правительство.

Британський посол протестував проти сього присуду, а коли обжалуваних таки засуджено і присуд виконано, він на порученнє свого правительства виїхав з Греції.

Також і американський посол протестував проти сього засуду.

Вгадують, що алиянти відмовлять Греції ізза того засуду всякої моральної і матеріяльної помочі.

УКРАЇНЦІ З ХОЛМЩИНИ І ВОЛИНІ ВИБРАЛИ 16 ПОСЛІВ ДО ПОЛЬСЬКОГО СЕЙМУ

ЛЬВІВ, 12. падолиста. — На Волині і Холмщині українські кандидати виступали на списку ч. 16 разом з національними меньщостями, Жидами і Німцями. З дотеперішних звісток видно, що ця ліста віднесла блискучу побіду, — на Волині здобула всі 16 мандатів, на Холмщині також заняла одно з перших місць.

Українськими послами з Волині і Холмщини вийшли найбільш свідомі й активні громадяни, відомі робітники на культурному й економічному полі. На основі вісток з Волині, не вповні ще провірених, можемо подати їх імена:

Округ 25 (Біла-Володава-Радин): 1) Стефан Маківка.

Округ 26 (Холм-Люблин): 2) Павло Васильчук (молодший), політичний і культурний діяч з Холма.

Округ 56 (Ковель-Володимир Вол.): 3) Самійло Підгірський, адвокат; 4) Марко Луцкевич, агроном і писменник з Ковля, співробітник „Діла" і „Свободи"; 5) Василь Комаревич, учитель з Володимира; 6) Пирогів, лікар з Ковля.

Округ 57 (Луцк-Рівне) 7) Юрко Тимощук, 8) Андрій Пащук, 9) Хома Приступа, редактор „Українського Життя"; 10) невідомий.

Округ 58 (Кременець-Дубно): Мабуть 11) Чучмай, 12) Павлюк, 13) і 14) невідомі.

З державного списка 15) Александер Васильчук (старший), голова Холмського Комітету: 16) Яків Войтюк, редактор „Нашого Життя" в Холмі.

Разом Волинь і Холмщина дали шістьнайцять вибраних, певних українських діячів.

НА ВОЛИНІ НЕ ВИЙШОВ ДО СЕЙМУ АНІ ОДИН ПОЛЯК МИМО СТРАШНОГО ТЕРОРУ

ЛЬВВІ, 12. падолиста. — В Холмщині пройшли українські кандидати по слідуючих округах: Біла Підляська — 1, Люблин — 1, Замовтє — 1, Красний Став — 1. По волинським округам — ковельському, рівенському й луцьком у— пройшло 12 українських кандидатів. В звязку з тим, що на Волині не пройшов ні один Поляк й що польська преса піднялa з приводу того великий лемент, на Волинь виїхала спеціяльна урядова комісія для розсліду переведення виборів. Польська преса сподівається, що волинські вибори будуть уневажнені.

На Волині і Холмщині в звязку з виборами переведений ряд арештів. Дня 4. листопада в с. Теслугові, Дубенського пов., арештований кандидат до сейму списку ч. 16. Антін Камінський; того дня в м. Берестечку, Дубенського пов., арештовано інструктора списку ч. 16. Федора Воронецького; в самий день виборів в с. Тростянці, Дуб. пов., арештовано сел. Стрільчука, члена обводової комісії. В м. Замості, на Холмщині переведено ревізію в кватирі українського кандидата до сейму Скрипи. Забрано передвиборчу літературу й 400 примірників ґазети „Наше Життя". Арештовано кандидата Дащука. Ціла людність в Замості стероризована поліцією.

ВЖЕ Й ВИБРАНОГО ПОСЛА ЛЯХИ АРЕШТУЮТЬ

ЛЬВІВ, 12. падолиста. — З Ковеля, на Волині, повідомляють телеграфічно, що ляхи там арештували Марка Луцкевича, відомого українського діяча, вибраного тому тиждень послом до польського сейму у Варшаві.

МОСКВА ЗМУШЕНА УСТУПИТИ ПЕРЕД НАЦІОНАЛЬНИМИ РЕПУБЛИКАМИ НА ЗЕМЛЯХ БУВШОЇ РОСІЇ

БЕРЛІН, 28. падолиста. — В проїзді до Лозани був тут Крісто Раковський, голова большевицького „совнаркому" на Україні, котрий сказав, що Росія має змінити свою політику на зїзді советів 20. грудня с. р.

Після нового пляну — казав Раковський — Московщина, Украіна, Білорусь, Кавказ, Грузія, Вірменія й Азербайджан мати-муть свою власну владу і ДО ПЕВНОЇ СТЕПЕНИ могтимуть вирішувати справи, не питаючись Москви.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 496 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

В ЛЯЦЬКОМУ ПЕКЛІ НА УКАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ.

Сі слова може найяркійше говорять про те, що нині терпить Галицька Україна, під обухом ляцького наїзника.

Сі ЩОДЕННІ БЕЗУПИННІ МУКИ, які український нарід терпить під ляцьким наїздом в нашій Галичині, се дійсне ПЕКЛО НА ЗЕМЛІ.

Горстка ляхви зробила страшне пекло для чотирох міліонів Українців.

З ласки аліянтів і бувшого американського правительства Вилсона весь український нарід у Східній Галичині терпить середновічні тортури, яких не терплять в жадних державах навіть винні засудженці.

Наші браття в Галичині кождого дня рано встаючи і вечером лягаючи, бачать одно тільки море лячних терпінь всіх Українців од краю до краю рідної землі. Чи глянуть вони на рідні села і міста, чи розмовляють між собою, чи читають свої ґазети або ворожі, — скрізь бачать одно тільки пекло: муки Українців з рук ворога-наїзника.

До нас про се приходять вісти з українських ґазет і з приватних листів.

І то лише частина тих вістий приходить. Ляхва заборонює українські ґазети; конфіскує вісти і свобідну думку; убиває всяку змогу праці, науки, орґанізації, поступу, навіть звичайніського інформовання.

Львівський український дневник „Діло", який недавно відновлено, знова ляхи заборонили дня 3. с. м., перед самими ляцькими виборами до ляцького „сейму" у Варшаві. В часі тих виборів не було українського дневника. Аж до 8. с. м. галицькі Українці не мали вістий, що творилися по цілому краю. Аж 8. с. м. львівський тижневик „Свобода" зачав виходити щоденно і сповняти службу „Діла".

У першому виданню львівської щоденної „Свободи" на вступі подали Українці збірку кримінальних злочинів ляхви над Українцями в часі її „виборів" у нападеній Галичині.

Але і се ляцький прокуратор сконфіскував.

З цілої сеї заяви осталось лише осьщо:

> **В останнім часі сі відносини дійшли до крайного напруження. Польська влада в одному тижні перевела масові арешти у Львові та по всіх містах і селах краю, заповняючи вязниці тисячами жертв — мущин і жінок, професорів, учителів, адвокатів, лікарів, інжинерів, священиків, студентів, ремісників, робітників, міщан і селян, людий усякого стану і віку, НАВІТЬ МАЛОЛІТНЮ ШКІЛЬНУ МОЛОДЬ. Число арештованих є кілька тисяч, не вчисляючи тих, що знаходяться у польських вязницях з давнійшого часу. Арештованим не подається мотивів увязнення; безправно тримається їх без переслухання цілими тижнями, в холоді і голоді; поліційні і вязничні власти допускаються ріжних надужить над вязнями, навіть побоїв і проливу крови, як се стверджено протоколами свідків.**
>
> **За вірність поданих тут подій ручимо своїми підписами.**
>
> Львів, дня 5. листопада 1922 р.
>
> **Др. Григорій Хомишин,**
> епископ станиславівський.
>
> **Йосафат Коциловський,**
> епископ перемиський, самбірський, сяніцький.
>
> **Александер Лешкович-Бачинський,**
> ґенеральний вікарій архідіецезії львівської.
>
> **Юліян Романчук,**
> б. віцепрезидент австрійського парляменту і б. голова українського парляментарного клюбу.
>
> **Др. Володимир Бачинський,**
> б. посол до австрійського парляменту, голова Народнього Комітету і Міжпартійної Ради.
>
> **Др. Лев Бачинський,**
> б. посол до австрійського парляменту, голова радикальної партії.
>
> **Олександер Барвінський,**
> б. член Палати Панів в австрійськім парляменті, голова християнсько-суспільної партії.

Але і сих декілька слів, що оставив ляцький прокуратор несконфіскованих, свідчать дуже вимовно про те, що тепер твориться в нашому краю.

А підписи під заявою показують, що там ЗЄДИНИВСЯ ВЕСЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЗАГАЛ у спільній боротьбі, спільній спільними терпіннями, проти спільного ворога — ляха.

Вони всі як одна громада, як одна родина. І ті, що в ляцьких кайданах у мурах, і ті що в тих кайданах поза мурами.

Вони ідуть кровавим шляхом. Але ідуть. Ідуть вперед. За ними тільки правда одна.

Але і їх браття в Америці і в Канаді повинні теж бути за ними.

ДВАЙЦЯТЬ ТИСЯЧ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬСЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ.

ЗАКРИТТЄ „ДІЛА".

(Від власного кореспондента).

Від кількох тижнів львівське „Діло", одинокий український щоденний часопис в Галичині, представляло цікавий вид, якого не має ніякий инший часопис в світі.

Цілі сторінки задруковані списом арештованих Українців по цілім краю.

ДНЯ 3. ПАДОЛИСТА ВИЙШЛО ОСТАННЄ ЧИСЛО „ДІЛА"; ПОЛЬСЬКІ ВЛАСТИ ЙОГО ЗАБОРОНИЛИ.

ВІД 8. ПАДОЛИСТА ДОТЕПЕРІШНИЙ ТИЖНЕВНИК „СВОБОДА" ПОЧАВ ВИХОДИТИ ЯК ЩОДЕННИЙ ЧАСОПИС.

Чи на довго?

В „Свободі" знов те саме, що в „Ділі": цілі сторінки з іменами арештованих в цілім краю.

Хто знає Галичину, той при читанню тих списів має цікаве вражіннє.

Всі імена, які він колись знав, з якими стрічався, з якими разом працював, — всіх їх тут знайде, в польських вязницях.

Підчас моєї 20-літньої публіцистичної і громадянської праці в Галичині мені довелося познакомитися особисто або з імени зі всіми, хто брав якунебудь участь у громадянськім життю. Тепер всіх їх віднаходжу в тих списах.

Старих людий, які вже тоді були заслуженими діячами, коли я тільки вступав у громадське життє. Старших від мене, які в той час вже вибивалися на верх. Моїх ровесників, товаришів шкільної лавки. Молодших від мене, яким я був старшим товаришем у громадській праці. Ще молодших. І наймолодших, майже ровесників моїх дітий.

Священики, адвокати, лікарі, учителі, урядовці, студенти університету, ученики ґімназій, старі й молоді селяни, — всіх обняли страшні мури польських вязниць, бо всі вони добрі сини Матери-України.

Є їх уже в польських вязницях до двайцять тисяч і все збільшується їх число.

Держать їх в як найгірших умовах. При арештуванню бють, заковують в кайдани, обдирають з одіжи, гонять милями пішки, кидають в холодні й вогкі мури, морять голодом, знущаються, тортурують.

А польська преса кожде арештуваннє зустрічає ревом радости.

Пригадуються описи з римських часів, коли римська влада засуджувала перших християн на пожертє дикими звірами. Християн виганяли на арену і пускали на них диких, голодних, розлючених звірів. Звірі кидалися на Християн, а товпа, що приглядалася сьому видовищу, вила з радости.

Так реве з радости польська преса на відомість про нові арештування.

І чим хтось висше стоїть в українськім громадянстві, чим більше заслужений, тим голоснійший той рев радости.

Один примір:

В сих днях арештовано у Львові **Евгена Коновальця,** отамана Січових Стрільців, які вславилася в боях на Великій Україні, обороняючи Центральну Раду шеред большевиками, а потім зводячи бої з большевиками за Директорії.

Винниченко, голова Директорії, говорив, що таке військо, як Січові Стрільці, трапляється в історії народу раз на сто літ.

Після Камянецької катастрофи в осени 1919 р. корпус Січових Стрільців, не хотячи йти ані до Денікіна ані до большевиків ані до Пояків, розвязався.

Січові Стрільці вернули до краю і кождий заняв своє місце в громадянстві.

Отаман Коновалець жив від року у Львові, займаючися правничими студіями і просвітно-орґанізаційною працею.

Тепер, коли його арештовано, польська преса просто шаліє з радости, гоосячи, що в його особі попав у польські руки начальний командант усіх українських боєвих орґанізацій, які так по геройськи борються з польськими окупантами.

І такий рев радости лунає при кождім арештуванню. Рев радости і крик: **„На шибеницю їх!"**

В Галичині за мало вязниць, щоби помістити всіх арештованих.

Тому вивозять їх знов до таборів для інтернованих, до тих проклятих таборів смерти, в яких, почавши від 1919 р., погинули тисячі і тисячі Українців. Тепер на їх місце Поляки присилають нові жертви.

А польська преса, польське громадянство ликують.

Двайцять тисяч арештованих, — чи знаєте, що се значить?

Коли приняти, що Українців у Галичині є чотири міліони, то се значить, що **на кожду тисячу українського населення є пять арештованих.**

А треба тямити, що населеннє складається не з самих дорослих людий, а з дітий, недорослих, парців, немічних. Скільки буде на одну тисячу дорослих, а з тих скільки займається громадськими справами? Маючи се на увазі, зрозуміємо, що значить двайцять тисяч арештованих. **Се — цвіт народу, його інтелігенції, його провідників, його діячів.**

Скільки з них піде під наглий суд і на шибеницю, скільки на довголітню вязницю, скільки помре у вязницях і таборах смерти, скільки на все втратить здоровлє?

Так Польща винищує український нарід, так хоче стерти з української землі її українське лице.

В новійшій історії є се одинокий примір такого варварського винищування народу його ворогом.

І подумати, що се діється тому, бо держави антанти не хотіли признати державної незалежности Галичини, а не знаючи, що з сим українським краєм зробити, віддали його тимчасово під окупацію Польщі.

Треба се ясно сказати: Коли Польща таким страшним способом винищує український нарід Галичини, то вина за се паде в першій мірі на Вільзона Лойда Джорджа, Клемансо й Орляндо, на ту Раду Чотирох, що своїм рішеннєм віддали Галичину під польську окупацію, і на пізнійші правительства держав антанти, які, маючи і право і обовязок рішити долю Галичини, спокійно приглядаються, як Польща робить з сього українського краю одно велике кладовище, вкрите шибеницями і трупами.

Щож, як в 1919 р. Вільзон, Лойд Джордж, клємансо й Орляндо ждали, аж доки Польща, діставши від них армію Галлєра, не завоює Галичини, а тоді рішили, що Галичина має остати під польською окупацією, — так може й тепер держави антанти ждуть, аж Польща винищить весь український нарід, а тоді рішать, що Галичина має остати під Польщею, бо в ній нема Українців. Нема — бо Польща винищила!

Про сей злочин, який сповняє Польща на українськім народі в Галичині, і про злочин держав антанти, які спокійно дивляться на винищуваннє українського народу Польщею, треба кричати на цілий світ.

Чейже збудиться совість світа і не дозволить польським катам винищити чотири міліони українського народу в Галичині!

Прага, 11. падолиста, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

ЩАСТЄ І ГОРЕ.

Пурпуром сонечко сходить,
Пурпуром криється в морі;
Так будь і ти все спокійний
В щасті і горі.

Іван Франко.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

Свято чеської революції в Ужгороді.

Чеське громадянство дуже торжественно та з великим накладом сил святкує роковини чеської революції дня 28. жовтня. Те саме відноситься й до Підкарпатської Руси. Тут рікрічно передівсім в Ужгороді, а також по всіх більших осередках чеське урядництво враз із місцевими руськими силами уряджують святочні обходи, вистави, концерти й т. д.

І цього року в Ужгороді приготовила міжпартійна рада величаве свято. Дня 27. вечером відбулася в міському театрі святочна академія. Взяли в ній участь 3 орхестри (кацапське „фільгармонічне товариство", чеський „музичний союз", що працює разом із „Просвітою" — та військова орхестра), 4 хори та всякі солісти. „Фільгармонічне товариство" співало своїм хором та з власною орхестрою тяжку композицію „Буря" Гайдена. Це була найслабша точка концерту. Замітне, що співав хор „Руського театру товариства Просвіта" разом із хорами „Сокола" та „Словенскої Матиці" — і то на їх бажання — молитву „Владико неба і землі" із „Запорожця за Дунаєм". Так само на бажання чеського громадянства співали солісти пані Дівничева й п. Сайко дует із „Запорожця". Співучасть хору й солістів „Руського Театру" додала дуже богато поваги святови.

Слід згадати, що за участь в таких святах чеське громадянство дуже вдячне.

Збори комітету допомоги українським збігцям в Ужгороді.

Дня 1. падолиста відбулися в Ужгороді чергові загальні збори комітету допомоги українським збігцям в Ужгороді. Комітет складається з самих українських еміґрантів та має своїм завданнєм іти з матеріяльною й моральною допомогою українським збігцям із усіх українських земель. Комітет оподаткував українську еміґрацію та в той спосіб має до розпорядимости фонди на допомоги людям, яких загальне наше лихоліття кине аж сюди без жадних засобів до життя.

По принятті звіту діяльности комітету збори в числі коло 80 учасників вибрали новий виділ, до якого ввійшли: Вас. Струк, голова; Михайло Біліченко й Гнат Стефанів, заступники голови; Антін Дівнич, секретар; Августин Циганик, скарбник; члени др. Володимир Бирчак, Мих. Велигорський, Ольга Приходькова.

Комітет має секції — збірок, учительську, жіночу, забавову.

Збори „Просвіти".

Дня 2. падолиста відбулися заг. збори товариства „Просвіта". Приїхали заступники філій і читалень. По рефераті Творидла „Просвіта й народне господарство" та о. Василя Ларя „Як оживити читальню" приняли збори зміну статута в напрямі поширення діяльности товариства на цілу чехословацьку республику.

Дальше поручили збори виділови, щоби взявся попри освітну й орґанізаційну роботу за працю коло економічного двигнення руського населення.

Вкінці поручено виділови поробити всі старання у властий, щоби усунути хаос в середньому шкільництві, щоби там не затуманювано дітей московською мовою.

До нового виділу вибрано: Голова (в третє) др. Юлій Бращайко, заступник о. дир. Августин Волошин, секретар др. Іван Панькевич, скарбник о. проф. Михайло Дутка, контрольор Мирон Стрийський, господар о. проф. Віктор Желтвай, бібліотекар др. Володимир Бирчак, члени: о. др. Василь Гаджеґа, др. Микола Долинай, Микола Творидло, Степан Клочурак, Константин Грабар.

Збори вислали привітну телеґраму през. Масарикови й міністрові шкільництва Бехинє.

„Патронат".

Недавно одбулася в ужгородському жупанаті анкета в справі допомоги нужді та безробіттю в руських селах. Ужгородський жупан знайшов генеральний лік: нехай руські громади піддадуться під патронат богатих чеських громад, а „патрони" будуть надсилати їм одежу, харчі тощо. Присутні приняли цей проект із одушевленням. Це були майже самі Чехи. Але не згодився на таке присутний др. Михайло Бращайко. Арґументував коротко й ясно: З такого патронату реальної користи немає й не може бути, а шкоди чимало. Користи не буде, бо — як це показує наглядно примір збірки на „Народний Дім" в Ужгороді — жертвенність чеських міст майже ніяка; до того вони мають і своїх бідних. А шкода: через сподівання на чужу поміч підривається руським громадам віру у власні сили, в самопоміч, а повчається витягати руку по чужу ласку. Обовязком урядів є подбати о двигнення промислу, торговлі, просвіти — а тоді піднесеться й добробут.

Такий голос був для присутних дуже неприємним і потім навіть деякі чеські часописи зїдливо писали про д-ра Бращайка, що він є противником чесько-руського зближення.

„Гніздо".

Я вже мав нагоду згадувати, що в Ужгороді стараннями жупана д-ра Івана Желтвая, який також за всяку ціну хотів когось репрезентувати, заложено чисто аристократичний клюб „Гніздо". Це чисто автохтонська інституція — цебто принціпіяльно не приймає кацапів та Українців, але в дійсности схиляється до кацапів. Від свого відкриття „Гніздо" не дало знаку життя. Аж тепер здобуло воно льокаль та з великою помпою й накладом грошей відкрило „гніздо". Дістало льокаль, о який старалося товариство „Просвіта", а який їй тут найвищі чинники торжественно обіцяли, а який воно хотіло ужити на поміщення зібраних памяток старовини Підкарп. Руси; старалися о цей льокаль „Руський клюб", народницький, соціял-демократична партія, редакція „Руської Ниви", горожанська школа, сирітський захист дяко-учителів, товариство „Народна Торговля". — І дали його „Гніздови", яке дотепер нічого не зробило.

Комусь потрібно, щоби було ще третє касинове руське товариство в Ужгороді, а згадані вище інституції, щоби тиснулися там, де й тиснуться тепер.

Богато коментарів не треба!

Що „Гніздо" не потягне довго, та що воно скоро перестане істнувати — навіть поминувши матеріяльну сторону — по своїй інертности, не тяжко предвидіти. Має воно 80 членів, що платять 20 корон річної вкладки. А довг за урядження виносить великі суми. „Гніздо" членам нічого не дасть — і поволи члени повідскакують. Жупан Желівай вже тепер бігає та стягає людей до „Гнізда", але ніхто не спішиться. Не довго — він сам предвиджує той час, як лишиться голова з „Гніздом" без членів.

Отвореннє „Гнізда" привитала дуже тепло „Русская Земля".

МОЛИТВА В ПОЛІ

Кругом-кругом широке поле,
Низенько клоняться жита,
Ніґде нікого доокола,
Спокій, як в гробі — самота.

Над полем, на голубім зводі
Одвічний світич сяє все;
Величня тишина в природі,
Лиш дзвонів гук вітрець несе.

В тім храмі, Творче, я з поклоном
З житами голову схилю
І піснею враз з жайвороном
Імя Твоє возвеличу.

Осип Маковей.

З ДНЯ.

Велика крадіж.

У Варшаві славний польський патріот Казімнерж Сеньдзімір Розвальковскі украв чверть міліона польських марок (11 долярів).

Польська влада запорядила строгу стежу за злодієм, який скривається в одній з палат польської шляхти в околиці.

За злодієм вислано поліцію, жандармерію і кавалерію.

Раковський приїхав тягаровим поїздом.

Буржуазна преса повідомляє, що Румун болгарського роду, жидівської віри, голова московського большевицького уряду на Україні, Крісто Раковський, приїхав до Лозанни, у Швайцарії, тягаровим поїздом, що складався з 12 возів.

Звітники всяких часописий на вістку про приїзд звісного комісаря з Харкова збіглись до нього по звідомленнє.

Питаються, чому їхав тягаровим поїздом і чому має аж 12 своїх возів.

Один каже: Чи се припадком не бомби на близкосхідну конференцію?

Ні, каже комісар Раковський, се я тільки самий приїхав зі службою, а в тих 12 возах є платня в наших советських рублях для мене на цілий місяць наперед.

Так?

Так!

О, як так, каже один звітник, так немає страху, аби ви тут вели большевицьку пропаганду, бо ви мусіли-б були привезти рублів а рублів, що прирублити-б їх не прирублив, заввишки онтих наших Альпів!

ДОПИСІ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Збори в справі заложення місцевого комітету Обєднання.

Заходом Ліґи Українських Горожан на горі міста Джерзи Ситі, в Укр. Народнім Домі при 367 St. Pauls Ave., скликано збори представників товариств і братств в справі заложення місцевого комітету Обєднання. На збори явились представники одинайцяти товариств. До перепровадження зборів вибрано д. Ст. Костіва, котрий покликав на секретарів дд. Ів. Підгорецького і А. Онисика.

Предсідатель Ст. Костів яко делеґат на Конґрес в Филаделфії, Па., обяснив присутним ціли Обєднання і вказав, яку роботу має Обєднаннє робити в будуччині.

Присутні приняли звіт д. Ст. Костіва до відома й одноголосно ухвалили оснувати комітет Обєднання, в котрого склад мають сходити предсідателі, секретарі і касієри кождого місцевого товариства чи братства. Дальше ухвалено скликати слідуючі збори урядників товариств і братств на неділю дня 3-го грудня с. р. о год. 2-гій пополудні до Укр Нар. Дому при 367 St. Pauls Ave. На тім мітинґу мається уконституувати уряд місцевого Обєднання і мають намітити свою дальшу роботу. Отож проситься урядників всіх товариств і братств прибути на сі збори на означений час, бо справа Обєднання є великої ваги.

Ст. Костів, предсідатель;
І. Підгорецький і
А. Онисик, секретарі.

ПАМЯТАЙТЕ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ. - ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ ДО:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, 411 Southern Building, Washington, D. C.

ДАЛЬША ПОВІНЬ АРЕШТОВАНЬ УКРАЇНЦІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

ВІЙСКОВА ДИКТАТУРА У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

„Ґазета Цодзєнна" доносить, що ґенерал Галлер дістав від міністерства військових справ обширну повновласть, в цїли заведення „порядку" у Східній Галичині. Та повновласть має характер військової диктатури, якій будуть підлягати всі орґани цивільної влади, воєвідства і всі військові частини на терені Східної Галичини.

ЗНОВ НА ДОМБЄ.

„Ґазета Цодзєнна" доносить з компетентних жерел, що значну частину арештованих „гайдамакуф", вивезено зі Львова до табору інтернованих на Домбю. Ця поліційна гієна кінчить цю вістку радісним „Нарешце!"

МАСОВІ АРЕШТОВАННЯ.

Львів.

У Львові переведено ревізію в домі зелізничого кондуктора Михайла Проціньского, після чого його арештовано. Його жінці здержано платню, так що родина арештованого опинилася без всяких засобів до життя.

Миколаїв.

Арештовані: о. Федусевич, д-р Ів. Стефанович, Ольшанський, Заневич (його тяжко побито), Особа і 9 селян невідомих імен.

Городок Ягайл.

В городецькім повіті арештовано: в Любіни велик.: Мих. Девосера упр. ґімн. приватних курсів, Олексу Мрака, Григорія Шмаґалу, Степана Цигіля, Петра Борецького, Осипа Барана медика. В ночі 25. м. м. прийшла кавалерія; командант-поручник особисто побив 73-літного старця Михайла Шмаґалу. Над раном кавалєрія відійшла, лишився відділ піхоти з двома машин. крісами. Арештовань доконують орґани місцевої поліції без предкладання писменних дозволів.

У второк 24. жовтня ведено через місто 20 арештованих з сіл повіту. Між ними студента Божейка зі Ставчан, Вигнанського з Мавкович і Садкового склепаря з Цунева. Рано 25. жовтня вивезено їх скованих по двох до Львова.

В Городку арештовано Стаха Світенка і Хижака, членів читальні і аматорського кружка. В ночіз 29. на 30. жовтня перевели ревізію в українській школі У. П. Т., перекидаючи всі речі й на стриху й у пивниці. Ревізія не найшла нічого. Зранку переводили ревізію у дир. школи Степана Гаврищука, після чого арештовано його, але згодом випущено на волю. Розпитували його головно за його участь у передвиборчій акції, чи не аґітує проти виборів і т. и. Між иншим цікавило поліцію питання, за які гроші утримується українську школу! Ревізію в школі переведено на донос Поляків, які налякалися мішків з картоплею, які привезено до школи в навечеря.

Ревізію переведено теж у Василя Процишина, ст. почтового офіціяла і дир. Української Торговлі і у Ол. Муринця збіркового Рідної Школи, у Ст. Бобка, Антона Фасовського, дир. Української Торговлі та М. Супруна.

В четвер 26. м. м. прийшов відділ поліції з Варшави і пішов на села повіту. Засада при арештованню ось яка: Один арештований спитав, за що його арештують. Поліція спитала: „а пан цо? Поляк чи Русін? — Русин. — „То вистарчи!"

Борщівщина.

В Борщеві відновлено Раду народову на чолі котрої стоїть тутешний адвокат Поляк Бурдовіч, а головними членами є: Ґредляшевскі, Оиньковскі, Пілецка, Федоровіч, Шмід. Рада народ. мала засідання і казала перевести арештування а радше вказувала на Українців, котрих мають арештувати. Товчком до арештування був факт, що в Бабинцях ад Кривче спалено фільварок.

В першу чергу переведено слідство і арештування студентів українського університету Ів. Романюка з Михалкова, Івана Романівського, Ів. Лоточинського, двох Пашковських, Ст. Бачинську з Борщева, Стефана Голінатого і Ратушняка з Іванова, Танаса Солонинку з Шупарки (учителя), Чорнодолю з Кудринець, Терлецького з Сковятина, Мартюка Стефана зі Скали. Словом арештовано майже з кождого села когось. Між арештованими є богато селян. До тепер до арештів в Борщеві привели около 60 осіб. Арештованих ділять на дві ґрупи: одних вивозять до Чорткова, других до воєвідства в Тернополи.

Декому підкидають большевицьку літературу, яку опісля при ревізії знаходять. Так було у купця Сениці. Учитель Бонк з Глубічка доніс поліції, що на лані під Борщевом порозкидана большевицька література, яку здається сам порозкидав, щоби надати українському руховн большевицький напрямок, якого причини треба шукати за Збручем. Почтмайстер і листонос Рослінскі переводять на тутешній почті ревізії в пакунках, які приходять до тутешних Українців і після потреби обтяжують немилих їм Українців. Ревізії переведено майже у всеї укр. інтеліґенції, але декого після ревізії оставлено; як адвоката Лунева, його конципієнта Путька, семінаристку Катю Вишньовську.

Щоби збільшити повагу влади, прийшла до Борщева кавалєрія. Між населенням (українським) сильне поденервовання. Між Українцем і Поляком прірва, якої вже ніхто не закрие. Зате в українського мужика дуже піднесений дух, а в арештованих ані сліду упадку духа. Всі йдуть в арешт як на весілля. Ані крихітки пригноблення, лише неописана злість.

Комарно.

Комарнянщина, як і инші повіти Східної Галичини живе під знаком терору. В ночі з 23. на 24. жовтня с. р. арештовано без подання причин адв. конц. Осипа Утриска і учит. Петра Стасюка в Комарні, а Гриця Тершаківця в Якимчицях. Тої самої ночі арештовано Гринька Росяка і Гната Лужняка, селян з Татаринова, Михайла Мариняка уч. в Горожанні великій, уч. Луцького в Горожанці малій і о. Давидовича, пароха Поріччя. Другого дня т. є. 25. жовтня переведено нові арештування а саме: о. Якова Косоноцького, учит. Стецькова, Михайла Лаврова, Осипа Лаврова, Василя Лаврова і Каталу Гринька, всіх з села Поділці, студ. пр. Якимця Гриця, Муцина Володимира, Яня Петра, всі з Конюшок королівських. Крім сего в селі Конюшки тулиголовські арештовано селянина Борика Івана а в селі Голодівці Бабія Петра.

Коломийщина.

Арештування в Коломийщині тривають дальше. Як відомо в ночі з 20. на 21. жовтня переведено масові арештування в Коломиї та в деяких поблизьких селах. До цего часу арештовано в самій Коломиї поверх 60 осіб без найменшого докаву вини або якогось підозріння. Щодня ведуть з дооколичних сіл арештованих селян — що їх число доходить до 150. Дня 24. жовтня приведено до тюрми двох студентів: Брилинського Леоніда і Француза Василя, яких спроваджено аж з Жабя, де перебували на лекції. Арештовані мучаться в брудних військових ґарнізонах і терплять примусову голодівку, бо для політичних вязнів „їди не має". Ними заопікувався „Жіночий Кружок".

Карні експедиції.

Недавно тому згоріло в Шепарівцях пов. Коломия, у лісничого Гаса збіже — відтак хтось перервав за Шепарівцями у кількох місцях дроти. Дня 18. жовтня прийшло до Шепаровець дві ескадрони польських уланів з 4. кулеметами. В цілому селі зроблено ревізію, а хоча нічого протизаконного не знайдено, почали жовнірі забирати й тягнути з хат що попало. Забрано кільканайцять сотнарів пшениці жита та картофлі, 4 безроги, 4 борони, богато молока, сира, масла, сметани, а найбільше потерпіли кури. Коні зїли кільканайцять фір конюшини, та кільканайцять кіп незмолоченого вівса.

Ходорів.

В ночі з дня 23. на 24. жовтня переведено ряд ревізій в Ходорові і арештовано: 1) Копитка Івана, 2) Ілечка Гр., 3) Олеся Саляка, 4) Гуцалу Семена і 5) Старовецького Ал. Арештованих відвезено до Львова.

Теребовля.

В Теребовельщині на приказ Орґанізації народ. переводить поліція масові труси та арешти. Арештують в першій мірі інтеліґенцію та всіх найсвідоміщих селян.

Арештовано та вивезено: 1) управителя школи в Кобиловолоках Барабаша, 2) Павла Димідаса, уч. в Будзанові, 3) Вільчинського учит. в Хмелівці, 4) М. Романишина, з Теребовлі, 5) Ковальського, з Кобиловолок, 6) Стецишина, емер. жандарма з Глещави, 7) Крушельницького Івана, господ. зі Слобідки струс., 8) Шепартицького, господ. зі Слобідки струс. і богато инших.

Оброшин.

Арештовано студ. Степана Фейова.

З Бриґідок.

Нечисленні вістки, які доходять зза вязничих мурів, серед котрих мучать сотки наших найкращих інтеліґентських сил м. Львова, говорять головно про страшне зимно, яке панує у келіях та про погані харчі. Опалювання келій залежить від гомору якогось пана „офіціяла" Лапая, який каже палити в печах у келіях, де сидять злодії, та лише насміхається з дома[...] костеніючих від холоду невинно арештованих інтеліґентів Українців. Особливо невиносиме становище хворих та богато панночок, які не мають теплого одягу.

Із стрийської тюрми.

В арештах у Стрию сидить: О. Качмарський із Славська, о. Мосора із Скольського, о. Ґалянт з Корчина, о. Притуляк із Скольного, П. Сокач, О. Чикета з Дубравки, о. Івасик із сином Романом, о. Федусевич з Миколаєва, д-р Стефанович, П. Холодний з Миколаєва; учителі: Котович, Шумський, Переймандзяк з Добрян, Іван Гавран, Ґібайлівна, П. Стахів, Яцкевич. Окрім того д-р Олекса Дереш, Остап і Теодор Купранець, М. Рудницький, Роман Безушко з Добрівлян, Гузар, Дмитро Івасик, П. Щутовський, д-р Курбас, Грицюх, Марійка Середницька (полковниця пласту) та инші.

Ривізії в Стрию переведено в українській бурсі і в деяких українських домах.

ПОВСТАНЦІ.

Бої з ватагами під Чортковом.

„Ґазета Поранна" доносить: В околиці Чорткова прийшло до ґенерального бою між узброєними ватагами і військом. Війско взяло в полон 11 членів ватаги, а 12 убито. Як доноситься ґазета, публична опінія домагається наглих судів над полоненими.

Ватаги під Чортковом.

В ночі на 21. жовтня появилася коло Чорткова ватага узброєних людей на конях. Вона здержала нічний поїзд товаровий, що йшов з Чорткова, забрала всьо вартісне, й поїзд не доїхавши до першої стації Біла Чортківська, вернувся назад. Опісля за ватагою і слід загинув. — В слід за тим скріплено поліцію, яка почала своє урядування від ревізій та арештувань. Переведено ревізії в Чорткові у п. О. Городиського й п. Окорика, а арештовано Черевка, ігмн. проф., студента О. Собобея й його чотирох братів з Білої, Маланчука й Кардинала з Базару, Зазуляка й Пивоняка з Чорткова. Дальші арештування приготовляється.

„Бандитизм" в Теребовельщині.

Поляк Краснодебскі зі Застіння зорґанізував з дезертирів польського війска банду, котра осіла в лісі 2 км. від Теребовлі, та під оком поліції доконує рабунки в білий день. Так виглядають „українські банди".

Розвязання читальні „Просвіти" в селі Війско, пов. Добромиль воєвідством у Львові.

Староство ще тамтого року розвязало читальню у Війску (охрещеним Поляками „Гуйско"), внесено рекурс до воєвідства, а воно місто накартати староство за безправне завішення, розвязало читальню. Так розвязані всі читальні в повіті Добромиль. Для концертів і вистав творяться Комітети.

Замах на міст.

„Курер Львовскі" доносить, що під Забужем, пов. Сокаль арештовано одного підозрілого осібняка, що підкладав під міст динаміт.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 10. грудня с. р. пополудні о годині 1.30 в укр. галі під українською греко-православною церквою на Нюпорт Евеню. Всі члени козаки мають прийти на сей поклик, бо се тілько раз в році. Треба вибрати нову старшину на слідуючий рік. Пригадується вам, товариші, що сей мітинґ приймає нових членів за половину вступного до У. Н. Союза, а до товариства задармо. — С. Кудрик, секр.

ҐЕРІ, ІНД. Товариство Т. Шевченка, від. 100 У. Н. Союза, повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 2. годині пополудні дня 10. грудня в галі Нейборгуд при 1700 Едем Стріт. Обовязком всіх членів явитись на сей мітинґ і вирівнати свої довги. Контр. комісія має здати рахунок і буде вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — А. Гайванович, предс.; Н. Радочинський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350 У. Н. Союза, отсим повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 17. грудня с. р. в Ред Мен галі при Вилов улиці. Проситься всіх членів явитись на мітинґ о одну годину скорше, бо буде вибиратись новий уряд на слідуючий рік і є також богато справ до полагодження. Неявившися члени підпадають під кару після припису статута. — М. Кресан, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія Вел., від. 364 У. Н. Союза, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться дня 17. грудня с. р. зараз по Службі Божій в галі церковній. На порядку дня буде касовий звіт з цілого року і вибір нового уряду на 1923 рік. Обовязком кождого члена прибути на сі збори. Неявившийся член заплатить кару після братського статута. — М. Бурко, предс.; С. Чорній, секр.

ЕЛЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союза, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітинґу дня 19. падолиста зістав вибраний новий уряд на рік 1923 як слідує: Д. Рудакевич, предс.; С. Салаш, заст.; І. Заяць, секр.; І. Дешевський, заст.; В. Ракочий, кас.; Г. Салик, заст.; контрольна комісія: С. Мельничук, П. Кметь і Ів. Рудакевич; надзирателі хорих: М. Ярема і Павло Малий; до прапора. П. Яремий; капітан: П. Турчин; дверники: П. Тульба і Т. Андрухов; діловодчик Мол. Департаменту Д. Мороз. — І. аЗяць, секр.

ОБУРН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 283 У. Н. С. повідомляє, що річні збори відбудуться о 1. годині пополудні в неділю, 10. грудня в парохіяльній гали під ч. 134 Вашинґтон ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на 1923 рік і будеться приймати нових членів до У. Н. С. і до Товариства за половину вступного. Проситься, щоби всі члени на сі збори прибули і виповнили свої залеглости. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Р. Мозола, предс.; І. Коковський, секр.

ЛЕКОВАНА, Н. Й. Братство Пресв. Богородиці, від. 149 У. Н. Союза подає до відомости, що річний мітинґ відбудеться 17. грудня с. р. о годині 3. пополудні на галі п. Івана Цвайкуса при 616 Інґтем ул. На мітинґу мають явитися всі члени місцеві і замісцеві, бо буде вибір нового уряду і справозданне касове. Заразом просимо, хто довжний, виповнити свої недоплати, бо не ладно оставляти довг для нового уряду. — Г. Мельник, предс.; Ів. Цвайкус, кас.; О. Стецків, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Богородчани, від. 233 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 8. годині вечером в суботу дня 2. грудня 1922 в гали Укр. Нар. Дому під ч. 217-19 Шеста ул. На порядку нарад справи дневного порядку і вибір нового уряду на слідуючий рік. — М. Комарницький, предс.; С. Опришко, секр.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 17. грудня в церковній гали під ч. 325 Карбон ул. На порядку нарад буде вибір нового уряду на рік 1923. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Малицький, предс.; О. Періг, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 39 У. Н. Союза повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 2. годині пополудні в неділю, дня 10. грудня в церковній гали під ч. 101 Савт Вилбур Евеню. На порядку нарад буде справозданне касове за цілий рік, деякі ухвали, приниманне членів без вступного і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Н. Кміт, предс.; А. Варян, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресвятої Богородиці, від. 259 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 3. грудня о годині 3. пополудні в парохіяльній гали під ч. 4590 Савт Павліна ул. Проситься усіх членів і урядників явитись бо є богато справ до полагодження. Буде вибір нових урядників на 1923 рік. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — О. Олешко, секр.

ЕКСПОРТ, ПА. Бр. св. Василія, від. 101 У. Н. Союза подає до відома, що річний мітинґ відбудеться в домі Ф. Звіря, точно о годині 2. пополудні в неділю, 17. грудня. На сім мітинґу мають явитися всі члени, поазяк суть важні справи до полагодження. Також будеться вибирати новий уряд на 1923 р. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Бразуnець, предс.; І. Зілер, кас.; Ф. Звір, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. Українська Січ, від. 136 У. Н. Союза повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 3. грудня, в 1. годині попол. Кождий член має явитися на сей мітинґ. оКтрий член не явиться, заплатить 1 доляра кари, а урядник 5 дол. Будеть приниматися нових членів до товариства задармо, а до У. Н. Союза за половину вступного. — Л. Кравчишин, предс.; Н. Винник, секр.

МЕНВИЛ, Р. АЙ. Бр. св. Стефана, від. 181 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 3. грудня, о 1. годині пополудні в Укр. Нар. Домі. На порядку нарад обрахунок книжок і каси, вибір нового уряду. Неприсутний член заплатить 50 цнт. кари, а урядник 1 дол. Нових членів приниматься до братства без вступу, а до У. Н. Союза за половину вступного. — Ю. Ясінчук, предс.; Й. Ходоровський, кас.; І. Швець, секр.

ДУХОВА ПРОВІДНИЦЯ ТУРЕЦЬКОГО ВИЗВОЛЕННЯ

Увага цілого світа скупчилась тепер біля турецького народу і його побід на области Малої Азії. Закований севрським договором в пута тяжкої неволі, турецький народ одним могутнім поривом розірвав ці пута розніс в пух цілу армію грецького окупанта і тріюмфальним походом підсунувся до самих проливів і до брам Константинополя. Націоналістичне правительство Ангори Кемалем Пашею на чолі може надіятися повного довершення своїх плянів.

Коли всі великі і малі, а головно поневолен народи зі щирим подивом глядіть на визвольну боротьбу Турків, мало кому відомо, що духовою провідницею отсего національного го зриву є визначна Туркиня, пionірка жіночого руху в Туреччині, талановита поетка — Галід Едіб Ганум по імені. Загал нашого жіноцтва прийме мевно із зацікавленням декілька подробиць з її життя.

Галід Едіб Ганум вродилася 32 років тому в Константинополі. Походить вона зі знатного турецького роду і за молоду одержала дуже старанне виховання, очевидно по нормі принятій в її батьківщині, де жінку вважається еством нищого степеня, необмеженою власністю мущини. Одначе коли в останніх десятках літ новітні ідеї продерлися в нутро турецької нації і довели вкінці до революційного перевороту, який закінчився введенням на місце давних азійсько-деспотичних форм правління конституційного, демократичного ладу, то цей рух не міг не торкнутися також родинного і суспільного становища турецької жінки. Туркиня виборює собі право на освіту, виїздить навіть на висші студії за кордон, зачинає вдягатися в европейську ношу, скидає серпанок, одним словом: вона ломить залізні окови консервативного звичаю і закона у відношенню до себе.

Одною з піонірок цего визвольного руху була саме Галід Едіб-аГнум, Як молода дівчина вона вступила на науку до американського каледжу (Каледж) в Константинополі і тим своїм поступком викликала нечуване обурення серед своїх земляків. Близша і дальша рідня відреклася її, в місті прийшло до розрухів товпи і справи стала так голосна, що вкінці вмішався в неї сам султан, який заборонив, молодій дівчині дальших студій. та сильна духом Ганум не подалася. Вона потайки виїхала з Константинополя і довший час перебувала в столицях Европи. З початком війни вернула назад до вітчини вже як людина з европейською освітою і світоглядом і зорганізувала жіночу санітарну службу в турецькій армії та сама до кінця війни була сестрою жалібницею. Її акція зустріла з початках великі перепони зі сторони уряду і консервативних кол громадянства.

Европейська війна закінчилася для Туреччини катастрофою, яку молода патріотка відчула дуже болюче. Коли лиш Кемаль Паша почав організувати в Ангорі розпорошені і розбиті сили нації, Галід Едіб Ганум, рішається присвятити всецило свої сили визвольній боротьбі. Ночію, на човні, крізь окупаційні морські сторожі і серед великих небезпек вона продирається на азійський бік, а звідси до Ангори. Тут гуртує вона біля себе турецьких жінок, а в народі піднимає духа своїми полумінними поезіями, які друкує в ріжних турецьких часописах. Голос турецької поетки доходить до Константинополя. На її зазив їдуть в її сліди тисячі Турків. Всі кращі одиниці народу втікають до Ангори, щоби там запрягти себе в службу батьківщини. Галід Едіб відводить на фронти перші відділи армії і сама з оружем в руках бється проти Греків. Повернувши до тимчасової столиці аціоналістичного уряду, вона кидається до праці над реорганізацією турецького шкільництва і скоро стає на чолі міністерства освіти. Галід Едіб є отже першою жінкою-міністром в Туреччині. Вона добула собі серед свого громадянства такий величезний вплив, що це відповідальне становище віддано їй без вагання. Незвичайної вроди, наділена бистрим умом і дотепом, вона має небуденний талан одушевляти і поривати масу. Вона добула також рішаючий вплив на Кемаля і стала справжньою духовою провідницею визвольної боротьби свого народу. Турецькі і чужоземні часописи присвячують їй довг статті і азивають її загально „жінкою, яка стоїть за Кемалем". Рівночасно з працею над визволенням свого народу від чужинців, Галід Едіб не покидає праці над визволенням турецької жінки. Вона постійно підкреслює, що „як довго не висвободиться Туркиня, так довго не стане вільною Туреччина". Повну еманципацію жінки вона вважає передумовою визволення нації.

На небуденну постать Галід Едіб Ганум і її казочну каріеру глядить зі симпатією жіноцтво цілого світу а передусім жінки всіх поневолених народів.

ПРИГОДА

Я над берегом пишним Дніпровим
Під кущами самотний сидів,
І в моїм гаманці шагрейовім
Було цілих пятнадцять рублів.

Я сидів і дивився на воду
І про речі поважні гадав:
Про призначення людського роду,
Про значіння моральних обяв.

Я казав: „Безперечно, людина
Є вінець сотворіння всього;
О, якая чудова картина
Його розум, моральність його!"

І я став на цю тему гадати,
І не міг я втриматись од сліз,
І, щоб хустку до носа дістати,
Я в кишеню рукою поліз.

Але... ґвалт! де-ж гаман мій подівся?
І я сльози ще дужче пустив,
Головою на руки схилився
І засмучений так говорив:

„Хоч людина архитвір природи,
А злодюга — створіння вінець,
Але... нащо-ж робить такі шкоди
І навіщо тягти гаманець?!..."

Володимир Самійленко.

ДВІ БОЧКИ

Дві бочки їхало колись селом:
Одна із медом вверх повненька,
Друга — порожня, теж слідком.
Та, що була з медом — тихенько,
Повагом їде собі та їде:
Порожня-ж так собі пустує
Та так брика та так басує,
Що аж на все село гуде.
Хто їде, із ляку швидч звертає
Та ще й налає:

— „Який це враг її приніс?
Нехай її біс!"

Хто про свої діла стрекоче,
Кому й не слід, коли захоче,
Тому усяк мерщій зверта,
Бо він такий, як бочка та:
Усіх від себе проганяє.
Зате розумний чоловік
Живе тихесенько ввесь вік,
Не торохтить і не гукає —
Та й місце має.

Леонид Глібів.

НЕДУГИ СЕРЦЯ

(З Уряду Публичного Здоровля).

Поміж усіми смертельними слабостями недуга серця стоїть „на першім місци" — ніяка инша хороба не губить стільки людей. Кожда десята людина умірає „на серце".

Одначе треба знати, що мало коли недуга серця приходить сама від себе, задля якоїсь вади в самім серци. Звичайно вона починається підчас якоїсь иншої слабости — острого ревматизму, дифтерії, шкарлятини хороби св. Віта або навіть, хоч і не так часто, запалення легких. Спричинити її може також зараженне зубних корінів або шийних желез (тонсилів), надмірне напруженне мускулів та непоміркованe пиянство. На серце слабують часто ті робітники, що пораються коло олова (напримір хатні малярі) та незумисне як небудь проковтують дрібні частинки того металю. Врешті недуга серця звляється часто разом з загальною слабістю відомою під іменем артеріосклерози або-ж звапнення жил; як відомо при тій хоробі тверднуть і грубнуть стінки артерій, між иншим і тих артерій, які постачають серцеви кров.

Чотири з вище названих слабостей, а саме шкарлятина, зараженне желез, ревматична пронасниця і хороба св. Віта, есть звичайно слабости дитячого і молодечого віку, і тому й на серце люде занепадають дуже часто вже в дитинстві. Лікарські оглядини шкільних дітей виказали, що з кождої сотні двоє дітей так чи инакше не домагає на серце. Підчас таких дитячих слабостей нераз починається недуг серця, але що на початку немає ніяких симптомів, по яких можнаби її розпізнати, то й батьки не звертають уваги і недуга розвиваєтьця все до гіршого. З окрема треба все мати на увазі, що з кождого припадку „тонсилітіс" може початься серцева недуга.

Недуже серце можна пізнати по тім, що людині не хватає духу. вона задихається, кашляє, плює кровю, болить в неї голова, не травить жолудок, синіє шкіра, людина почувається неустанно роздразнена або пригноблена. Причина та, що серцеві мушкули слабнуть, в серци запирається кров і воно нормально розширюється.

Від тих слабостей самого серця, значить таких чи инших перемін в його будові, треба відріжнити безпорядки в його функціонованню: само серце правильне, та не функціонує так як треба. Ті функціональні надомагання звичайно не представляють з себе ніякої небезпеки. До них належить так зване „биттесерця", часом дуже немиле, та небезпечне: серце бється нерівномірно, раз міцніще раз слабше, то надто скоро, то ледви чутно; буває, що й віддих притім запирає. Таке буває, коли людина дуже зхвилюється або за богато курить або від міцних алькогольних напитків або навіть від чаю та кави. Часто серце так бється також від надмірного напруження та перемучення мускулів, особливо у всяких ґімнастиків та атлетів.

Тяжча форма такого функціонального недомагання — се корч або судорога серця. Раптово людина почуває наглий острий біль в серці,, а далі в лівім плечі і в лівій руці, які наче холонуть і завмирають. Біль може бути такий сильний, що хорий чує вже смерть коло себе. Лице бліднє, на чоло виступає холодний піт, віддих тяжкий або й зовсім не можна дихати. Буває, що хорий не видержує і справді вмирає або припадок може повторитися через скільки день або аж за скільки років. Причиною того припадку може бути слабість серця або серцевих мушкулів, звапненне жил, або просто фізичне перемученне, душевне зхвильованне, зловживанe алькоголю і таке инше. Буває й легча форма такого корчу, яка трапляється в нервових людий або-ж просто віддпереїдження. Біль не такий острий, але довше триває. Взагалі коли жолудок не в порядку, часто чується біль серця, та воно не значить, що серце справді хоре.

Щоби захоронити серце собі і передівсім дітям, треба мати на вазі слідуюче. Після кору, шкарлятини і дифтерії не давати дітям занадто напружатися, бігати та заниматися спортом і ґімнастикою. Після острих ревматичних атаків пацієнт повинен полежати в ліжку або бодає перележати вспокою аж до того часу, доки не мине небезпека для серця. В кого є зараженне желез в шиї (тонсилс), повинен дати собі їх негайно вирізати. Треба час від часу піти до динтиста, щоби оглянув чи коріні зубів не наравали, як отруя з таких наровів може дістатися до серця. Не курити за богато тютюну. Люде, які звикли до спокійного життя і фізично не напружуючої праці, не повинні раптом братися за роботу, яка вимагає тяжкого напруження мускулів; серце мусить помало до него привикнути.

Що до лічення, то найважніще, аби слабість завчасу розпізнати. З окрема дуже важно, щоб дітей час від часу давати на оглядини лікареви. Такі оглядини можуть відкрити не одну глибоко заховану слабість, якої поки що ні сама дитина не відчуває ні її батьки не помітили, та яка без лічення може розвинутися до такого стану, що лічити буде пізно. Такі періодичні лікарські оглядини не завадять і дорослим людям коли в кого єсть признаки якої небудь слабости.

Хоч як поширені серцеві недуги і хоч скільки людий від них помирає, так з того не виходить, що всякому хорому вже нема виходу. Навпаки, коли лікар хоробу розпізнає, тоді хорому треба лише гигієнічно жити, відповідно відживлятись, найти собі відповідну працю, оберігатись від инших слабостей і зараз і таким способом він може піддержати свое серце здоровим ще на довгі літа. З окрема людина хора на серце повинна мати все на увазі, щоб не їсти нестравної їжі, щоб не робити такої роботи, яка серце занадто напружує і щоб у всякім припадку порадитись лікара та слухати його ради. Коли слабому не хватає духу, йому вигідно сісти або в ліжку примоститись пів-сидячи, як стояти. Коли впаде в обморок, треба його розстібнути або й зовсім роздягнути і положити так, щоб голова лежала нисше всего тіла.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".